

Висновок. Було запропоновано концепцію математичної моделі банку, яка передбачає управління установою за допомогою відсоткових ставок. Застосувавши методи теорії ігор, були отримані результати для ситуації пошуку гарантованого виграшу.

Перелік посилань

1. Закон України «Про банки і банківську діяльність» №1617-VI (1617-17) від 24.07.2009 / Верховна Рада України. – Офіц. Вид. – К.: Відомості Верховної Ради України, 2009, №15, 190с.
2. Янковский И. Генезис математических моделей банка / И. Янковский // Банкаўскі веснік. – 2008. – №2. – С. 27-30.
3. Національний банк України [Електронний ресурс]: Дані фінансової звітності банків України на 01.07 – Електорон. дан. (1 файл). – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/Bank_supervision/Finance_b/2009/01.07.2009/fin_state.htm. – Назва з екрана.
4. Ткачук В.О. Маркетинг у банку. – Тернопіль: «Синтез-Поліграф», 2006. – 225 с.
5. Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» № 1608-VI (1608-17) від 21.08.2009 / Верховна Рада України. – Офіц. Вид. – К.: Відомості Верховної Ради України, 2009, №38, 534 с.

Артеменко Л.П.

к.е.н., доцент НТУУ «КПІ»

Макабула С.І.

студентка, ФММ НТУУ «КПІ»

РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ

Стаття присвячена розкриттю особливостей економіки знань, визначенню місця економіки знань в Україні порівняно з іншими країнами. Розроблено рекомендації щодо подальшого розвитку економіки знань.

Article is devoted consideration of knowledge economy features, the place of knowledge economy in Ukraine in comparison with other countries is defined. Recommendations of the further economy knowledge development are developed.

Ключові слова: економіка знань, людський капітал, індекс входження країни до нової економіки знань.

Вступ. Перехід від індустріального до інформаційного суспільства зменшує вплив факторів природної і соціальної сфер, підвищуючи при цьому роль інтелектуально-творчого потенціалу компанії. Базовою передумовою соціально-економічного розвитку та основою національної конкурентоспроможності є розбудова суспільства знань. Актуальність проблеми зумовлена впливом світових процесів глобалізації на розвиток національної економіки та потребою підтримання міжнародної конкурентоспроможності вітчизняних підприємств. Економіка знань

функціонує при наявності фахівців, що володіють досягненнями науково-практичного прогресу та практичними навичками їх використання, а також здатних розвивати та поширювати знання.

Засновником економіки знань як дисципліни вважається Ф. Махлуп, автор книги «Виробництво і поширення знань у США». Проблематикою економіки знань займаються зарубіжні та вітчизняні вчені, а саме К. Хеннінг [5], В.М. Геєц, В.П. Александрова, Ю.М. Бажал [2], О.О. Беляєв, А.С. Бебело, О.М. Комяков [3], Г.М. Сербина [4].

Постановка задачі. Метою статті є дослідження процесу становлення економіки знань в Україні. Для досягнення мети, були поставлені та вирішені наступні завдання: розкрити характерні особливості знань; проаналізувати ефективність державного регулювання економік країн за індексом економіки знань; виявити проблеми та пріоритети розвитку економіки знань в Україні. В процесі дослідження використані методи системного підходу та статистичного аналізу.

Результати дослідження. Розвиток економічних відносин та економіки в цілому постійно вдосконалюється та розширюється. Таким чином на початку ХХІ століття концепція знань як джерела економічного розвитку сприяла виникненню нового поняття – економіка знань (knowledge-based economy). Знання тепер стають основним джерелом багатства націй на рівні компаній і країн [2]. Знання мають низку характерних особливостей, що відрізняють їх від традиційних факторів економічного розвитку: властивість удосконалюватись, розмножуватись і поширюватись з великою швидкістю, глобальне використання [4].

Економіка знань, виходячи з основного ресурсу, має свої специфічні риси: прояви ефекту синергії; тісний зв'язок виробництва знань та досвіду; концентрація знань у окремих населених пунктах; поява нового типу ринку – специфічного людського капіталу; важлива роль держави в створенні знань. Нові економічні відносини мають нелінійний характер, тому що відбувається процес концентрації знань і прояву ефекту синергії (сумарна віддача від кількох складових, при спільному їх використанні, є вищою, ніж проста сума у разі їх окремого використання) [1].

Важливу роль в новій економіці відіграє тісний зв'язок виробництва знань та досвіду, що проявляється в творчому, інноваційному підході до всіх процесів створення товарів і послуг. Невелика концентрація виробництва знань в Україні проявляється в двох площинах, перша – в глобальному масштабі наша країна є нетто імпортером новітніх прикладних розробок, а на рівні держави – Україна має чітку тенденцію до регіоналізації наукових знань, що продукуються лише в містах.

Існування ринку особливого людського капіталу – проявляється через участь українських громадян у міжнародному співробітництві [3, 6]. Специфіка ринку людського капіталу полягає в тому, що товаром на ньому є знання, які набувають рис комерціалізації і мають свою ціну.

Основну роль держави в управлінні економікою підтверджують ряд економічних досліджень, оскільки знання стають публічними та ефективними.

Статистичною базою для аналізу ефективності державного регулювання економік країн є Глобальний рейтинг країн світу за індексом економіки знань (KEI – knowledge economy index), що обчислюється Світовим Банком. Індекс KEI є кумулятивним показником (проставляється кожній країні в балах від 1 до 10), складовими якого є економічний режим, рівень впровадження інновацій, стан розвитку освіти та науки, рівень інформаційної інфраструктури.

Рейтинг розраховується серед 128 країн світу, які мають прояви нової економіки [7]. Україна зайняла 51 місце в 2009 р., що є покращенням позицій порівняно з 1995 р. (54 місце). Завдяки високим показникам поширення грамотності серед дорослих і кількості студентів у вищих навчальних закладах, сфера освіти та науки має найкращу позицію, порівняно з економічним режимом, інноваціями та рівнем інформаційної інфраструктури.

Таблиця 1

Глобальний рейтинг країн за індексом економіки знань на липень 2009 р.

Країни	KEI	Місце	Економічний режим	Місце	Інновації	Місце	Освіта	Місце	Інформаційна інфраструктура	Місце
Данія	9.52	1	9.61	1	9.49	4	9.78	1	9.21	6
Швеція	9.51	2	9.33	6	9.76	2	9.29	8	9.66	2
Фінляндія	9.37	3	9.31	7	9.67	3	9.77	2	8.73	16
Нідерланди	9.35	4	9.22	1	9.45	7	9.21	10	9.52	3
Норвегія	9.31	5	9.47	3	9.06	13	9.60	5	9.10	12
Канада	9.17	6	9.45	4	9.44	8	9.26	9	8.54	20
Англія	9.10	7	9.24	10	9.24	1	8.49	19	9.45	4
Ірландія	9.05	8	9.26	9	9.08	11	9.14	11	8.71	17
США	9.02	9	9.04	15	9.47	6	8.74	13	8.83	15
Швейцарія	9.01	10	8.79	21	9.90	1	7.68	32	9.68	1
...										
Україна	6.00	51	4.27	74	5.83	49	8.15	24	5.77	58
...										
Росія	5.55	60	1.76	120	6.88	38	7.19	36	6.38	49

Джерело: Світовий банк [7].

Економічний режим має найгірші позиції, що пояснюється невизначеністю та суперечностями влади щодо економічного розвитку України. Порівняно з Росією наша країна випереджає на 9 позицій по загальному значенні KEI, але за рівнем впровадження інновацій і розвитком інформаційної інфраструктури Росія сильніша.

Дослідження показало, що за останні роки в Україні відбувається зростання окремих показників ключових сфер економіки знань, а саме [8]:

- кількості виданих вітчизняних патентів на винаходи та корисні моделі;
  - кількості студентів вищих навчальних закладів;
  - кількості мобільних телефонів, комп'ютерів та користувачів Інтернет.
- При цьому проблемами розвитку економіки знань залишаються:
- захист об'єктів інтелектуальної власності як за кордоном, так і в Україні;

- неефективна структура робочої сили за економічними секторами;
- використання Інтернет-технологій у господарській діяльності.

Для подальшого розвитку економіки знань в Україні рекомендується здійснити: кооперацію дослідників у межах міжнародних проектів, насамперед з Європейським Союзом, що дозволить розвивати перспективні напрями досліджень – нанотехнології, біотехнології, альтернативні джерела енергії, інформаційно-комунікаційні технології; професіоналізацію індивідуальної наукової діяльності – перехід до «віртуальних» форм колективної співпраці; створення єдиної законодавчої системи охорони інтелектуальної власності в Україні. Залучення венчурного капіталу до фінансування заявок на патентування в США та Європейському Союзі; стимулювання розвитку малого підприємництва в сільському господарстві та в наукоємних галузях сфери послуг.

Висновки. В результаті дослідження слід виділити, що перехід до інноваційного типу розвитку та формування економіки знань в Україні є закономірним, особливо при наявності потужного інтелектуального потенціалу. Курс держави на розвиток слабких проявів економіки знань сприятиме утвердженню національного потенціалу на гідному рівні та отриманню умов для якісно нового розвитку України у соціально-економічному аспекті. Це можливо при зміні економічних відносин між учасниками ринку та активізації ролі держави у процесі затвердження економіки знань.

Практичне значення результатів дослідження полягає в розробці конкретних пропозицій щодо подолання негативних тенденцій і подальшого розвитку економіки знань в Україні. Подальші дослідження будуть спрямовані на розробку стратегій розбудови суспільства знань в Україні.

Перелік посилань

1. Андросюк К.В. Многогранное понятие «Экономики знаний» [Електронний ресурс] / К.В. Андросюк // Креативная экономика. – 2007. – № 3. – Режим доступу: www.creativeconomy.ru
2. Бажал Ю.М. Україна у вимірі економіки знань / Бажал Ю.М., Геєць В.М., Александрова В.П. та ін. ; НАН України. н-т економіки та прогноз. – К.: Основа, 2006. – 592 с. – ISBN 966-699-144-6.
3. Беляев О.О. Держава і перехідна економіка: механізм взаємодії : монографія / Беляев О.О., Бебело А.С., Комяков О.М. – К.: КНЕУ, 2003. – 190 с. – ISBN 966-574-565-4.
4. Сербина Г.М. Економіка знань – міраж чи безальтернативний шлях розвитку для України? / Сербина Г.М. // Інвестиції: практика та досвід. – 2009. – №9. – С.13–17.
5. Тарнавська Н. Новітні прояви конкуренції в суспільстві, яке будується на знаннях / Тарнавська Н. // Економіка України. – № 2. – 2008. – С. 4-16.
6. Шмурікова О.П. Роль економіки знань в управлінні розвитку персоналу підприємства / О.П. Шмурікова // Вісник Хмельницького національного університету. – Хмельницький, 2009. – С. 81-85.
7. Офіційна сторінка Світового банку в Інтернеті [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.worldbank.org/uk
8. Україна в 2007 році: щорічні оцінки суспільно – політичного та соціально – економічного розвитку : монографія / за заг. ред. Ю.Г. Рубана. – К.: НІСД, 2007. – С. 108. – ISBN 966-554-109-9.